

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 МАКъ

1923-рэ ильэсүм
гъэтхапэм
кыышгэжьагъэу
къыдэкы

№ 139 (22828)

2023-рэ ильэс

МЭФЭКУ

ШЫШХҮЭИУМ и 3

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэклубъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гурит еджапIэхэм яшIын, язэтегъэпсыхъан

А. Гусев.

Адыгеим и Лышхъэу Кумпыл Мурат Тэхьутэмькье районым зэком, гурит еджапIэхэм ягъэпсын зынэсыгъэр зэригъэшлагъ.

циехэр аращэлгэх, псэуальэм шхъаныгъупчэ блыкхэр хагъеуцох. Щагури зетырагъэпсыхъэ. Нэбгыри 180-м ехъумэ псэольэшыплем юф щашэ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ районым ипащэрэ подряднэ организацием идирекциерэ адэгүүшүээз, псэольэшын юфшэнхэр дэгъо зэхэшгээнхэм нахь лъэшэу анаэ зэрэтирагъэтын, гъогу картэхэр зэрэгцэктэн фаер къыгуагъ.

«Шэлхэ пстэуми адиштэрэджырэ гурит еджапIэ зэтегъэпсыхъагъ тэтишкагъэр. Амал

зэриэклэ юф пчагъэ зэдэжкуугъэцак!. Щагум изэтегъэпсыхъан, къэгъагъэхэмрэ чыгхэмрэ аш щигъэтысхъэгъэнхэм, логистикэм, гъэуцупIэхэм, общественнэ транспортным яхыгъэ юфыгъохэр зэдьизшшошьуухых. Республикэм исхэр Адыгэим щагъэпсырэ социальнэ псэуальэм еклонгхэ альэкынэу щытын фае», — **къыгуагъ Кумпыл Мурат**.

Нэбгырэ 1100-мэ ательятеэгъэ гурит еджапIэ Яблоновскэм

(Икэух я 2-рэ нэклуб. ит).

Аш игъусагъэх АР-м псэолъэшынымкэ, транспортнымкэ, псэупIэ-коммунальнэ, гъогу хъязметымкэ иминистрэ игудээу Лафыш Рэмэсан, Тэхьутэмькье районым ипащэу Шъэо Аскэр, псэупIэхэм япашхэр.

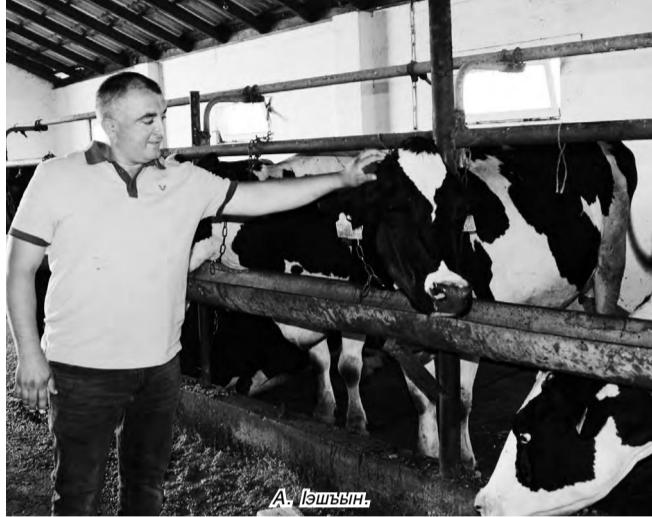
Республикэм и Лышхъэ аш къыплыхъагъэр къуаджэу Адыгэяклем щагъэпсырэ гурит еджапIэу нэбгырэ 1100-мэ ательятеагъэр ары. Сомэ миллиард 1,3-рэ зытефэшт псэуальэр 2023-рэ ильэсүм ыкIэхэм анэс ашынэу раххуухъэ. Гурит еджапIэм ишагу униту дэтышт. Зыр — пэублэ классхэм, ятлонэрэр адэр классхэм якIэлэ-еджаклохэм атегъэпсыхъэгъешт. Актовэ зали, спортзалитуи, тренажернэ зали, шхапли, медпункти аш хэтиштыгъ.

Кумпыл Мурат псэольэшын юфшэнхэр зынэсыгъэхэм зашигъэгъозагъ. Унэм изательхъанкэ юфшэнхэм япроцент 90-р агъэцэктагъ, коммуника-

Зэпымыурэ Йофшэн

«Фермер-кьош» зыфиорэ хызметшаплэу Шэуджэн районом итим гъэхъэгъешухэр ешых. Ар зэхэзынгээхэе Елбэшэ Аслынрэ ыкью Анзоррэ куаджэу Пщичэу щэпсэух. Яунагъокэ аыгь былымэхьо фермэ «Адыгэ макъэр» бэмешэу щыагь.

А. Йошын.

Ежхэм ямылькукэ гүнэгъу хаплэр кьащэфыжьи, апэрэ фермэр аштырашынхагь. Япщипэтугытэл, щагушхор зээхыгь, ямэкүлээ лягэ, ушьагье, квакырым былымхэр чэтих, техники зэфешхыафыбэ яща-гу дэт.

Къэралыгъо йэпилэгъо фермерхэм агъотырэм иштэгэшхо кызэрэктэр Елбэшэ Аслын хегъенэфыкы. «Непэ лъэнүкъо зэфешхыафхэмкэ грантхэр, субсидиехэр фермерхэм къаратых, фэгээ-къотэнхэр къыдыхэлтыат-гэхэу банкхэм ахъщэ чыфэхэр къалахын амал я. Хызметшаплэ кызэ-лүзүүхэе илэх хээзгүхээхэе зышилхэхэмкэ ар йэпилэгъо зэрэштыр къэралыгъо йэпилэгъу кызэрратыгъэхэм зэхэтэшэ», — elo фермерым.

Гүштээ пае, АР-м мэкью-мэшүмкэ и Министерствэ кызэритигъэмкэ, федеральнэ, республикэ бюджетхэм къатлупшыгъэ сомэ миллион 94,4-рэ грант йэпилэгъо «Агростартальным» мыгъэ кыфыхагъэкыгь. Аш ишуагъэкэ фермер хызметшаплэ 42-рэ республикэм шызэхашагь. Джаш фэдэу гъэ къэс фермерхэм, мэкьюмэш хызметшаплэхэм къэралыгъо йэпилэгъо арагъэкырэм ишуагъэкэ ахэм заушомбгүн альэкы, япчьяхэхэо хэхь.

Былымхэм япчагъэ

ным, шыгъечьешхэр зэргэгъотынхэм пыльх. Шыгъачхэм ахэлэжээным къехъопсы.

«Мэкьюмэш былымхуным анахь фэлээз фермер» щытхууцэл 2017-рэ ильэсийм «Дышшэ бжых» зыфиорэ Урысие къэгээльэгъонэу Адыгейим щыктуагъэм Елбашхэм хызметшаплэ къыщыфагъэшьошагь.

Ятлонэрэ грантэу миллиони 9 хъурээр 2020-рэ ильэсийм «Фермер-кьош» кыратыгь. Елбэшэ Анзор кызэрриуагъэмкэ, тракторитурэ мэкүр зэрэугэйхэрэ 1эмэ-псымхэмрэ къащэфыгъэх, фермакэ чылэ гүнэм ахъщэмкэ щашыгь. Бжыххэм аш кощижынхэу загэххазыры. Гектари 10 хъурэ чыгум къакъыр тирашхыагь, зэтэрагъэпсихыагь. Шкэ цыктуухэр зыщайгыщхэр, щэ зыщырагъэшьошхэр, зыщагъэпшерийхэр шхъафу ашыгъэх. Щэр зычилэтигт гээччилэлэе унэри хъазыр. Метрэ 600 фэдиз зикыххэгээ мыжжо гъогури къакъырхэм якуалэ ашыгь. Гектар 20 зэрэл хуулэр егъэфедэ. Чыгум гектар 60-м люцернэрэ натрыфирэ къащагъэкы чэмхэм апае.

Чэмхээр, чэмийхэр зэрэсигт унэ зэхэтыр шхъафу зэтэрагъэпсхыагь. Лэжакомэ псэукэ тэрээз зэрэлэн фээр Анзор хигъенэфыкыгь. Яофзиущомбгүмэ, зыщилэжьэштхэ чыпилэхэр цыфмэ аратын альэкыгь. Елбашхэм хызметшаплэ джыри нахь зырагъэушомбгүн агу хэлэ, аш пае къэралыгъо йэпилэгъум къихьашт ильэсми къэлэгъэштхэ.

Хызметшаплэм яофынхо ыпэлкэ иль: шэпхак-къэхэм адиштэу фермэр икью зэтэрагъэпсхыханыр, лэжыгъэр яуахыжыныр, былымхэм къымафэм арагъэшхыщтыр агъэхъазырыныр. Былымхуныр зэплигъэ зимыэ яофшэн.

Лъэпшыкъо
Фатим.

Мамырныгъэм иухъумакъу

Хэгъэгур кыухъумэнэ, мамыр цыфхэр къэгэгъунэгъэнхэр зипшээриль шхъацэу кулыкъур зыхырэмэ ашыгь П. Къэллан.

Учальтом ильэрээнэ.

гъэм чэхъагь. Ильэрэ аш щеджагъэу, академическе отпуск къаихи, дээ кулыкъур куагъэ. Аш щыээзэ Пятигорскэ къэралыгъо социальнэ университетын иеджэн щыпидзэжыгь ыкчи 2020-рэ ильэсийм кыухыгь.

Къалеу Кисловодскэ и МВД ильэсныкъорэ кулыкъур щихыгъэу ятэ риуагь УФ-м идээ кулыкъу зээгэгъынгъэ дишнын ээрэфаер. Аз ятэ кыфгээшгүйэп, ау клаал эзэртириубытагъэр кызыгурэом, унашью ышыгъэм къеэгэгъыгь. А лъэхъаным ятэ ышлагъэп иклас эхүшхыафыкыгъэ дээ подразделених хэхьагъэу, хэгъэгү клоц кулыкъумкэ Министерствэм хэтэу кулыкъур ыхынену ары зэрэгугуагъэр. Иклас эхүшью ышыгъээр янэ кызышлагъэр мэзиш зытекыр ары нынэ.

Зээгэгъынгъэм ылж Къэллан ишыээнигээ зэхъокыгь. «Краповий берет» зыфиорэр щигын ыльэкинену ушетынхэр ытыгъэх. Хэушхыафыкыгъэ дээ подразделених кулыкъур щызыхырэ пэпчкээ аш мэхъанэшхо илээ щыт. «Краповэ беретыр» зыццыгынену йизын зэрэтихэр анахь кулыкъушэ чанхэу, ухызьырныгъэ дэгүү зылээлхэр ары. Үэшыгъэ бэзджашэхэм апэуцужыгъэнир, гъеры ашыгъэхэр шхъафит шыжыгъэнхэр ыкчи ошэ-дэмшишэ яофхэм ахэлэжээнхэр — джары хэушхыафыкыгъэ подразделених ишээрльхэр. Къэллан кызэрриорэмкэ, аш фэдэ клоцэ дэгүхэр хэлтын ренэу къэхъопсыгътигь. 2016-м, ильэс 21-рэ ынныбжье, зэкэ ушетынхэр ыктугъэх ыкчи зыкхэхьопсыгътигь «краповэ беретыр» щигын ыльэкинену йизын кыратыгь.

Темир Кавказым ичылэхэм хэбзэ рэхьятныгъэр къащуухумэгъэнэмкэ яофхэбээ зэфешхыафхэм, 2018-рэ ильэсийм мэзиплым кыклоц Шам щыкогъэ зэпэуцужхэм Къэллан ахэлэжьагь ыкчи «Зээ зэпэуцужхэм яветеран» зыфиорэ тын лъаплэр кыфгээшьошагь.

Къэллан хэушхыафыкыгъэ дээ подразделених хэтэу кулыкъур ехы. Мы мафхэм ар хэушхыафыкыгъэ дээ операцием хэлажье. Аш зэрлийтэрэмкэ, гүхэлээ зыдилгыгъэхэм афэкто-гъэнэм амалэу илэр зэрэгфигээорыгъэшагь дээ кулыкъушэ шылыкъэхунымкэ ишуагъэ къекыгь.

Ухэгъэгү кулыкъур фэлхынныр, къэхъумэгъэнир ыкчи шу пльэгъуныр хэтки пшээриль лъаплэу щыт. Дээ кулыкъушэхэр тильхъан илхъужхых, ахэр мамырныгъэмрэ щынэгъончъагъэмрэ яухъумаклох.

КИАРЭ Фатим.

Зээгэгъынгъэкэ дээ кулыкъу

Лэжапкээр сомэ мин 200-м нэс Федеральнэ зэтэгъо ахъщэ тыныр сомэ мини 200 Шъолтыр зэтэгъо ахъщэ тыныр сомэ мини 150-рэ Дээ комиссариатхэм зафэжъугъаз

Йэпилэгъур зэпыурэп

АР-м ынаэ зытетэу Херсонскэ хэхм и Геническэ район социальнэ псэуальхэм яшын, ахэм къапэуль чыпэхэм язэтэгъэлсихъан щызэшүхэх.

Лъэнэхуабэклэ юф зышэшт гупчэр, физкультурнэ псөөльэ зэхэхтэр, гурьт едэжпилтүм алае спорт плошадкээр,

ионыгъом иапэрэ мафэ ехүулэу гурьт еджахэхэм язырэм игъэцэхжээн игъэхжээтигъэ аухыштыгь.

Социальнэ псэуальхэм язэтэгъэзүүжжынену Геническэ районом щыкюрэм АР-м и Лышихъэу Къумпил Мурат ынаэ тет, партиеу «Единэ Россием» ишьольыр къутамэ аш лъэллэ.

ГУПЧЭ СЫМЭДЖЭЩИМ

Теуцожь район гупчэ сымэджэштэу Пэнэжыкъуае дэтым «Адыгэ макъэр» бэмшишэу щылагъ. Сымэджэштим иотделениехэм къашагъэклагъэу зэрэзэхэтхыгъэр ары аш ушъхагъу фэхъугъэр. Іэзаплэм иврач шыхыалеу Къат Зурет зыудгъеклагъ, яоффшэн зэрэзэхахащэрэм фэгъэхыгъэ упчэхэр аш фэдгээзагъэх.

Теуцожь районным нэбгырэ мин 20-м ехъу щэлсэу. Ахэм ашыщэу ильэсэм къыклоц Iэпилэгъу зищиагъэу нэбгырэ мини 7-м нахыбэ Пэнэжыкъоэ Iэзаплэм къеулэ. Мыщ фэдиз цыфхэмкэ Iэрыгэфту дэдэу ёнчыгъ район гупчэ сымэджэштим чэчи мафи зыщялазэштэгъэх, терапиенкэ ыкли инсульт, инфаркт хъугъэхэр зыпкъ зыщырагъэуцожыщтэгъэх отделениехэр. Джы ахэр Адыгэ-къалэ дэт сымэджэштим ахыжыгъэх.

— Мы унашьор ыпшэекэ щырахьхагъэу ёнч, тэ ар къитэлтигъэп, — **къелутэ Къат Зурет.** — Аш къикырэгт мыш Iэзэн юфыр къышызэтэуцажагъэу. Мадэрэ зыщялазэхэрэ стационар ыкли «Сестринский уход» зыфилорэ отделениер къызэлутхыгъ. Отделениягъэу зигугъу къэшшыгъээм чэлхээр нахыбэр нэжж-лужыхъ, зылыплээн зимыгъ «паллиативнэ» сымаджэх — адэбз ыкли нэмыкэ уз хыльэх эхижынхагъэхэр зиэхэу терапие Iэпилэгъу зищиагъэхэр ары. Мыхэр узым зыгу ыгъэцыкыгъэ цыфых. Арышь, еклонлекэ гъэнэфагъэ къафэбгъотызэ, гуфэбэнгъэзэ апэбгъо-хынэу, ягумэкыгъохем уядэлнэу ёнч.

Тигуцшыгъу къызэрэтиуагъэмкэ, сымэджэ хыльпэхэм зыщялазэхэрэр пэлкор 20-м тельтагь, мэфэ стационарарыр пэлкор 15 зэрэхүүрэ: неврологическийскэхэр — 10, терапевтическийскэхэр — 5. Нэбгырэ пчагъэу зэлазэхэрэм итугу къэтшыимэ, неврология уз зиэ нэбгырэ 45-рэ фэдиз мазэм мыш чэллээр мэхъу. Зэхжокыныгъэзэ пстэуми ямыльтигъэу, чэштээр зэрчээмийхэрэ закъор ары нахь, сымаджэхэм план гъэнэфагъэмкэ ялзэнхэм, япсауныгъэ зетырагъэуцожынхэм Iэзаплэм иоффшэхэр непи ыуж итих.

ФАП-хэр ыкли къэралыгъо программэхэр

Гупчэ сымэджэштим врачебнэ амбулатории 3 епхыгъ. Ахэр Гъобэксуае, Дэжджэхъаблэ ыкли Лъэустэнхъаблэ адэтих. Ахэм анэмыкэу фельдшер-мамыку Iэзаплэм районным 17 ит.

«Къоджэ псэуплэхэм хэхъоньгъэ ягэшшыгъэнэй» зыфилорэ къэралыгъо программэхэм къыдыхэлтыгъэу 2019 — 2020-рэ ильэсхэм фельдшер-мамыку

пункти 5, 2021-рэ ильэсэм — 9, 2022-рэ ильэсэм — 1 районным кэу ёнчыгъэтигъэпсихагъэх.

— Мыш фэдэ Iэзаплэм зыдэмитэу къэнэгээ закъор Казазовыр ары нылэп, ари чээзум хэт, — **къелутэ врач шыхыалеу Къат Зурет.** — Iэзаплэхэм зэкэзми фельдшер ачлэс, нэбгыриту сабий къафэхъугъэу ёнчыгъэх, ахэм ачылпэ идгэхъащтхэри къэдгъотыгъэх. Къоджэ псэуплэхэм адэл фельдшер-мамыку Iэзаплэхэр апэрэ Iэпилэгъур цыфхэм агъотынхэм Iэрыгэфтух, къяулэрэри маклэп. Аш даклоу, тэри а чылпэхэр дэгью тэгээфедэх. Къэралыгъо программэхэм «Диспансеризациер», «Профосмотр», «Дор

вакцинацием епхыгъэ иоффшэнри рагъэкокы.

— Цыфхэр япсауныгъэ изытет нахь льыпплэхэх хъугъэх, — **къыхегъэшти Зурет.** — Къытэолэгъэ сымаджэх зыгъэгумэхыр эузым зэрэпшүеуклощтим, ар ыпекэ къемузыжынхэм иамалхэм ашытэгъэгъуаээз. Къаэдгъэштырэ узжэм ялтыгъэу Iэзэгъу зыщагъотыщт чылпэхэм тэгъакло.

Специалистхэр

Район сымэджэшхэм специалистхэр зэрэмакээм елтыгъэмэ, Теуцожь рай-

наблюдение» зыфилорэр ыкли нэмыкэхэм япхыгъэ иофхъабзэхэр ахэм ашызэхэтэштэх. ФАП-хэр джырэ лъэхъаным диштэу зэтэгъэпсихагъэх, кабинетхэр хъоо-пишау зэтэутыгъэх, процедурэ кабинет дэгъухэр ахэтых.

Теуцожь районным диспансеризациер зэрэцькылорэми врач шыхыалеу итугу къышыгъэ. Аш къызэрэтиуагъэмкэ, процент 98-м япсауныгъэ изытет мышкэ зэрагъашэ. Зипсауныгъэ зэштэуагъэу къахагъэштэхэрэ нахь итээгэлтигъэу ауплэкунхэу агъаклох. Джаш фэдэу

оним аш фэдэ гумэкыгъо илэп. Щылэх зыщыкэхэрэри, ау амал зэрилэкэ ахэм якъэгъотын ыуж итих. Пэнэжыкъоэ сымэджэштим иоф ёнчыгъэхэрэм янахьыбэр ныбжыкы. Хэушхъафыкыгъээ программа «Земский доктор» зыфилорэ къызщежагъэм къыщуублагъэу врач ныбжыкэхэр фэчэфхэу мыш къэлхэ. Непэрэ мафэм ехъулэу нэбгырэ 20-фэдизэ ыпекэ зигугъу къэтшыгъээ программэхэм Iэнэжыкъоэ сымэджэштим иоф щашэ. Специалист ныбжыкэхэм программэм къыдыхэлтыгъээ пальэр

заухыкэ, мы сымэджэштим юмыкыжхэу, яоффшэн лъыпадзэжынхэм пае иофхэу зэшшуахырэри маклэп. Аш ишыхыт а программэмкэ къэклюгъэу ильэс 10-м ехъугъэу нэбгырэ 12 фэдизэ иоф зэрэшашээрэ.

— Терапевт участки 8 тил, Гъобэ — къое врачебнэ амбулаторием нэмыкэу зэкэзми врач ачлэс, — **къелутэ врач шыхыалеу Къат Зурет.** — «Земский доктор» зыфилорэ программэмкэ тадэхж къакло шоильгоу аккредитование зышигъээ ныбжыкэ горэм зыкытфигъэзагъэу тежэ. Педиатрическэ участкиллым ёнчэу зэмэ врач ял, зы тыщэкэ. Лъэустэнхъаблэ педиатрэ илэп, мыш идгээхээ тхъамафэм 2 тэгъакло. Амал зэрилэкэ Ѣыдгъаклэрэп, ау чэс зэпьтим ар фэдэ хъущтэп. Псэуплэшхом ар лъэшэу ищыклагъ, ау дгъотырэп. Хирург, травматолог, гинеколог, невролог, дерматолог, окулист зыфэлштхэр тилэх, ашыххэр тхъамафэм тло къэлхэ. Лъэш дэдэу ЛОР-врач тишиклагъ. Мыш ыпакло Краснодар къикызэ къытфакоштыгъэ врачам сымэджабэ еуалштэгъ. Ау иофхланлэрэ шоильхэу лукыжыгъ. Джаш фэдэу джырэ лъэхъаным диштэрэ УЗИ аппарат дэгью тил шхьаем, иоф рызышэн врач дгъотырэп.

Адыгэкъэлэ сымэджэштим Пэнэжыкъуае дэтыр зэрэхахъэрэм къыхэкэ, районным имылэ оборудование зищиагъэхэр аш агъаклох. Гүшүэлээ пае, Адыгэкъэлэ Iэзаплэм компьютернэ томографиер, МРТ-р, маммографиер щашынхэ альэккы. Мышкэ чэзыу ялэу, гумэкыгъо зэтигыкэу ѿйтэл.

Іэзэгъу уцхэр

Сэкъатныгъэу ялэмкэ куп гъэнэфагъэхэр ахэтэу фэгъэкотэнгъээ зыфашыгъэхэр тло гошыгъэх: федеральнэхэмрэ республикэм зэритихэрэмрэ. Амал зэрилэкэ Iэзэгъу уцхэр зэпьтим афэмыхъоу алаклэгъэхъэгъэнхэм пыльх.

— Апэрэ Iэпилэгъур зищиагъээ цыфхым ехъулээр Iэзэгъу уцхэр тимылэхэу е тиууххэу къыхэкъирэп, — **ело Къат Зурет.** — Джаш фэдэ, фэгъэкотэнгъээ зиэхэм алаклэгъэхъэхэрэми амал зэрилэкэ зэпьтим афэмыхъуным тинала

Изы маф

тет. Загъорэ гумэкыгъо къыхэкъихэрэм ашыц зижъажъые узыхэрэм яеэзэн. Аш фэдэу нэбгыри 9 районым щэлсэу. Мыхэр тхъамафэм 3 гемодиализым makloх ыкы уц лъеплэ дэдэхэр къаратых. Загъорэ а уцхэр икью къамыщэу мэхъу. Шъоууцыгу уз (нэбгырэ 630-рэ) ө нэмык 1 уз гээтийлгэхэр зиэхэм альэнүкок 1 гумэкыгъо Ѣыкып, игъом ыкы икью зэктэ алэктэхъэ. Туцожь районымкэ адэбз уз зиэу агъеунэфыгъэр нэбгырэ 500 фэдиз, ахэм Адыгэ-къалэ дэт онкологическэ Гупчэм щалэпльэх.

Фэгъэктэн зиэхэм ахэмыхъехэу іззэгъу уцхэр зэратыхэрэми врач шъхьа-эр къатегущылаг. Къералыгъо программэу «Гу-лъынтфэ узхэр къиззэузыре сымаджэхэм іззэгъу уцхэр алэктэхъэхъэгъенэр» зыфилоу 2020-рэ ильэсим аштагъэм шуагъэ зэрэпильыр аш хигъеунэфыкыг. Коронавирусыр зыщижъотыгъэ лъэхъаным гу-лъынтфэхэм зэріззэхэрэ уцхэр аптекхэм ашамыгъотыхэ зэхъум, мы программэм иштагъэм иксульт хъугъехэм игъом іззэгъу уцхэр алэктэхъанхэ альектыг.

— Джащ фэдэу бэйлтыгъэ лъеры-мыхъехэм, ильэсич мыхъугъэ къэлэцы-къухэр пэтхуу-лутхуу хъугъяу врачым закынфагъазэмэ, сабынбэ зэрыс ө зигъот мэктэ унагохом къарыкыгъэ къэлэцыкъухэр ильэс 3 — б зыныбж-

хэм ылкэ хэмийльэу ящикигъэ іззэгъу уцхэр ятэтих, — **къыуагъ врач шъхьа-эр.**

Джащ тетэу непэ Туцожь район гупчэ сымаджэхэм иврач шъхьаэу Къат Зурет фэгъэхыгъэу къыхэзгэхъюжы сшоиць. Ар Джэдэхъаблэ къыщыхъуг, Нэхаем япхуу. Гурит еджаплэм ыуж къыхихыщ сэнхъатым бэрэ егупшигъэу Ѣытэп, гъэнэфгъахэу Ѣытэгъ. Сыда пломэ янэ ильэс пчагъээрэ фельдшерэу ілпэгэтуу псынкэм лутыгъ. Сымаджэхэр бэрэ янугаю къеулэштыгъэх, егашли гуяу къыуухъагъэр ілпэгэтуунчыу янэ луигъэкыжыгъэп. Зурет теубытэгъэ пытэ хэлтээ медицинэ ака-демиуу Мыекъуапе дэтыгъэм чэхъагъ, іззэн йофымкэ факультетир 2003-рэ ильэсим къыуухъиг. Интернатурэр Краснодар щиклыг, а къалэм йоф щишлагь.

— Туцожь район гупчэ сымаджэхэм ивраевт ящикигъэу зээхэсэхым, мыш къэзгээжынэу исхуухъагъ, — **къеуатэ Къат Зурет.** — Джыри унэжь цыклик сымаджэхэм чэтигъэ сыйкызылохъэм. «Специалист ныбжык!» зыфилоу программэмкэ сыйкыакли, ахъщекий къыз-деэгъягъэх. Аш ыуж программэу «Зем-ский доктор» зыфиорэми сыйхэфагъ. Участковэ терапевтэу йоф сшагъэ, кардиологирем нахь сыйзэрэфэшагъэм

къыхэкъэ диплом зээгъэгъотыгъ, проф-патолог ящикигъэ зэхъум аши сый-феджэхъыгъ. 2022-рэ ильэсим къыз-дэгъягъэу врач шъхьаэм илэнтээ сэгъэцаклэ.

Тигушыгъэгъу къызэрэхигъэшыгъэмкэ, ислэнхьат лъэшэу ыгукэ фэшагъ. Анахь шъхьаэу аш ыллытэрэр — сымаджэм угурьоныр, іззэгъоу фэбгъэнафэрэм ыпшъэу гущылэ тэрэзхэр пэбгъохынхэр. Сымаджэмкэ гущылэ дахэм мэхъянеш-хо ил, сыда пломэ врачым къыриорэр аш ышюшь мэхъу, ыгу реубытэ. Зурет а пстэури иофшэн къыщыдеплтыг.

Жэбээ дахэр, гукэгъур апегъохы

Джэдэхъаблэ врачебнэ амбулаторирем терапевтык! иэ зыхъугъэр бэшлагъэп. Шъоумыз Луизэ федеральнэ программэу «Земский доктор» зыфиорэмкэ аш куагъэ.

Специалист ныбжык!эр пэудзыгъэ къоджэ псэуплэм йоф щишлэнэр къы-хихыгъ ыкы программэм къызэрэдыхъэлтыгъэу аш сомэ миллионрэ ны-къорэ къыратыгъ.

Луизэ илакъок!э Козэт Ѣыщ, ау Адыгэ-къалэ Ѣэпсэу. Мыекъопэ къера-лыгъо технологическэ университетын іззэн йофымкэ ифакультет 2022-рэ ильэсим къуухи, Кубанска медицинэ университетын иординатурэ чэхъагъ. А ильэс дэдэс ишкогъу мазэ врачебнэ амбулаторирем ыхъагъ.

Врач сэнхъатым урлыжъэнэр мы-псынк!эми, ар къыхихынным лъапсэу фэхъуугъэм тыщигъэгъозагъ йофыш!э ныбжык!эм.

— Сицык!угъом къыщегъэхъагъэу врач сыйхуным сыйкэхъопсынтыгъ. Ти-унагъок!тилакъок! Ѣысэтихъилэ сфе-хъунуу врач тиэл, ау а сэнхъатым лъэшэу сыйгъу рехъы. Джыри нэмык! йофшэн къыхэсэхъщтгъягъэу сегуушыс-шүрэл. Сицык!угъом сыйгъэ гухэлтыгъ Ѣынгъэм Ѣыпхырысчынным сыйп-лъыгъ ыкы ар къызэрэздэхъуугъэм къуач!э хэсэгъуатыгъ, — **къыуагъ Луизэ.**

Участковэ терапевт ныбжык!эр зытуу Джэдэхъаблэ врачебнэ амбулаторирем Тэуехъаблэ, Городскоим, Къунчыкъохьаблэ ашыпсэухэрэми яфэло-фаш!эхэр егъэцаклэх, пстэумки нэбгырэ 1250-рэ фэдиз хэхъэ.

— Зы мафэм нэбгыри 10 фэдиз къытэулэу къыхэкъы, — **къеуатэ Луизэ.** — Ау сымаджэу зиунэ тыклон фаер нахыбэу къыхэкъы. Мы мэфэ фабэхэм лъэшэу лъыдэклаем, гуузым, пэтхуу-лутхуу ыгъэгумэкъихэрэм япчагъэ хэхъуагъ. Хэти зэрифэшьашуу ишкыгъэгъ анализхэр, упплэк!унхэр ясэгъэшыхъ, іззэгъу уцхэр къафисэтхъыхъ.

Йофшэнэр ебгъэхъэгъак!э хъумэ, къынгъохом уарихыл!эу къыхэкъы, сымаджэхэр къыпщыгъуухъеу уадэжь къызык!охэкъ, ахэм ялажьэр тэрэзэу бгъэунэфын ыкы зэрищык!агъэм тетэу яиэзэн фае. Ашк!э учик!эхъягъоу врач ныбжык!эм илэхэр ильэс пчагъэ хъу-гъэуу йоф зыш!эрэ иофшэгъуухъ. Къат Зурет Аскэр ыпхуур, Яхуулэ Римме Кимэ ыпхуур ары. Зэрафэлэк!эу зэклэ къыгурагъало, джэуапынчъэу зыкли къа-гъанэрэп.

Тигушыгъэгъу къызэрэхигъэшыгъэмкэ, іэпэлсэнгъэшхо зиэк!эль врачхэм рагъэдхагъэх, ахэм шээньтэу къара-тагъягъэр джы иофшэнк!э къышхъялэ. Ау аш укынчыуунэу Ѣытэп, уврач хъумэ, ренэу уишэнэгъэхэм ахбгъахъо-зэ улажъэн фае, аш тапэклэ ренэу зэрэпильыщыр Луизэ къыуагъ.

— Ильэсныкъом къык!оц! Шъоумыз Луизэ иофшэн эзрифэшьашуу зэр-зэхишэрэм ишыхъат цыфхэм зыкъари-гъештэн зэрилтэгъягъэр, — **ел Туцожь**

район гупчэ сымаджэхэм иврач шъхьаэу Къат Зурет. — Ар сымаджэхэм ілпэгэтуу зэрафэхъурэм даклоу жэбээ дахэк!э къеулэхъэрэм апэгъокы. Джащ фэдэ врач ныбжык!эхэр нахыбэу тищык!агъэх.

Луизэ зэрилтээрэмкэ, узым зыгу ыгъэцык!угъэ цыфхэм гуфэбэнэгъэ пэбгъохымэ, гумэк!ыгъоу илэр нахь псынк!эу Ѣытээшьешт. Врач ныбжык!эр аш ыгъуазээз, къеол!эр постэуми нэ-гуш!оу, іэдэбнэгъэр къебэклэу апэгъокы, цыхъе къызфаригъэшынным пыль. Ежыри сымаджэхэм афэрэз, афиш!эрээр зэхашыкы, «ныбжык!эшь, тицхээ тельэп» амьлоу, къедэх. Илпэгэтуу зищык!агъэу къеол!эрэ сымаджэм сидигүү иштагъэ ригъэкынэр пшээрэль шъхьаэу зыфигъэуцужыгъ.

Лоффшэнэр ебгъэхъэгъак!э хъумэ, къиньгъохэм уарихыл!эу къыхэкъы, сымаджэхэр къыпщыгъуухъеу уадэжь къызык!охэкъ, ахэм ялажьэр тэрэзэу бгъэунэфын ыкы зэрищык!агъэм тетэу яиэзэн фае.

Упсаунэу уфаем

Мэфэ фабэхэм нахыбэу бгъэфедэнхэ фае

Зигугу къэтшы тшоингээр гъэмэфэ мэфэ фабэхэм тианэхэм атетынхэ, нахыбэрэ тшхынхэ фэе гомылапхэхэр ары.

Чыылэ зыхыкэ пкышольым нахь клочлабэ ищыклагэ мэхь, ар къезитирэр гомылапхэу ыгъэфедэхэрээр ары: лылэпсыр, хъантхупс зэфешхяфхэр, шхынгэ стырхэр, нэмиклэ шхын «онтэйукэ» алтытэхэрэр. Ада сыда тшын фаер гъэмэфэ лъэхъанэу фабэр градус 30-м нэсэв аш шхадэклы хъумэ? Зафэдгээзэн пкышольым фабэм щуухумэгъэнэм пае тыналэ зытедгээтын фаеу медицинэ шенгээзэн къихигъэцхэрэм, гомылапхэу мафэ къес тианэхэм атетын фаеу специалистхэм алтытэхэрэм. А гомылапхэхэм «уагъэучынээрэ» къодыг, пкышольым къаукъэбзы, нахышоу аш тоф регъашэ.

Нэшэбэгур

Гъэмэфэ мэфэ жъоркъым нэшэбэгур, етланы ар къыкчыгъаклээмэ, зыфэдэ щымылэ хэтэрик. Аш ипроцент 90-р — псы, кальциер, витаминэ С-р, минеральнэ щигъухэр бэу хэлтийн.

***Шунаал тешүудз!** Нэшэбэгур гум щигу имыгүсэу гъемафэм пшхымэ нахышоу. Щигъум пкышольым псыр икью къыхигъэцхэрэпшь, угъэпшь. Нэшэбэгур ренэу салатхэм, окрошкэм ахашуульх, шуемыз эзшэу шуушхи.

Киви

Мы пхэшхээ-мышхээ шхуантлээм витаминэ С-р бэу зэрэхэлтим имызакью, кальцикэ зэрэбайм ишуагъэклэ пкышольым лысэ псыр къыхымыкимкэ («Обезвоживание» зыфалорэр) ипилэгшоу щит. Ар гъемафэмкэ мэхъанэшо зилэ лъэнэкъу. Гум дэгью, зыпкэ итэу аш тоф регъашэ,

льыдэклиаем пкышольым щеухумэ.

Малинэр

Зэкэми ашэ мыш псаунгээ шэгээ шогъабэ зэрилэр. Кислотэ зэфешхяфхэй аш хэльхэм ямызакью, глюкозэмкэ, витаминэ С-мкэ, каротинкэ бай, эфирнэ дагыи мымаклэ хэль.

Малинэм псыфаллэр пщегэгэйупшэ, гомылапхээр нэгтум «ыжъожынымкэ» ипилэгшоу мэхь. Цыфым плтыр-стырыр къеутэлгагээмэ, аш ишуагъэ къэкл, пкышольым токсинхэр къыхещий. Анах гъэшэгъонир малинэм цыфым ыгу къызериэтырэр ары.

Къон зэфешхяфхэр

Тихатэхэм къадэтхырэ къон зэфешхяфхэр (укропыр, петрушкэр), бжыныр, шпинатыр, салат тхъапхэр гъэмэфэ мэфэ жъоркъхэм нахыбэрэ бгъэфедэнхэ фае. Шпинатыр, гущылэм пае, фолиевэ кислотар бэу хэль, аш лыр еукъэбзы, «красные кровяные тельца» зыфалу лыр хэльхэр нахыбэ хъунхэмкэ ишуагъэ къэкл.

Къэрэзэр

Гъэмэфэ жъоркъ мафэхэм псыфаллэр пщизыгъэгшэрэ

хэтэрик, пхэшхээ-мышхы мыр ашэ ит, пкышольым лъэшэу къышхэлэ. Къэрэзэр ипроцент 90-р — псы. Мыш калориене хэльхэр маклэш, умышынэу узыфаем фэдиз пшхын лъэклэш. Витаминэ В1-р, В2-р, С-р, РР-р ыкчи каротинир хэлтийн. Витаминэ С-м ибагъэклэ щыбжийн ишшур лимонырэ смородинэ шуцлэмэ ашхьадэклэ.

Пысифаллэр зэрэпцигъэгшэрэм имызакью, пкышольым къеукъэбзы.

Нашэр

Мы гомылапхэхэр нэгтум «ыгъэжъожынымкэ» ипилэгшоу щит, фолиевэ кислотау хэлтийн лыр егъебаи. Пысифаллэр зэрэпцигъэгшэрэм даклоу нервэхэри егъэласэхэу специалистхэм къатхы. Лыр маклэ зыкчэхэм, гу-лынгтфэ уз, атеросклероз зилэхэм, шум,

жъэжынхэм агъэгумэхээрэм нахыбэрэ нашэр ашхын фаеу диетологхэм къало.

ствохэмкэ, эфирнэ дагъэклэ, нэмиклхэмкэ бай дэд.

Къэбжьеер (кабачки)

Медицинэ шенгээзэн зэригээнэфигъэмкэ, къэбжьеер пкышольым дэгью «ештэ», хэхье, шуагъэ кыфхэбы. Витаминхэу С-р, А-р, микроэлементхэр, нэмиклхэу пкышольым ишыклагъэхэр мымаклэ зэрэхэлхэм имызакью, зиягэ къэзэгъэктон зылэхэштвеществохэр, токсинхэр къыхещий. Къэбжьеем зэфешхяф шхынгэхээр хэшшыкынхэе плээклишт, псынкэу ахэм уагъэххэкы, гъемафэм мэхъанэшо аш ил.

***Шунаал тешүудз!** Гъэмэфэ мафэхэм бэу зэшхэгум пшхы хъущтэл, тлэкл-тлэклу мафэм 3 — 4 ушхэмэ нахышу.

Угъолыжынным ылэклэ лыр (сыдэущтэу шыгъэми) пшхынрэ пкышольымкэ дэгью, чэцшм ар икью нэгтум «ыгъэжъожынэу» игъо ифэрэп.

Псы къабзэ нахыбэрэ уешшомэ нахышу. Аш лимон ё лаймэ такъыр хапльхэмэ, нахьгох мэхь.

Пысунгээ Тхъэм къышьует, шуузфэсакъыж.

Щыбжийн Ишшур

Мы щыбжийн лъэпкъым витаминхэу С-р, В1-р, В2-р, В9-р, Р-р, РР-р ыкчи каротинир хэлтийн. Витаминэ С-м ибагъэклэ щыбжийн ишшур лимонырэ смородинэ шуцлэмэ ашхьадэклэ.

Минеральнэ щигъю, кальцие, магние, натрие, фосфорэ, нэмикл вещество зэфешхяфхэй аш хэльхэм яшуагъэклэ шьокоуз (анемие) зилэхэм щыбжийн ишшур агъэфедэн фаеу медицинэ шенгээзэн къыхегэшь. Джаш фэдэу мыр яшыклагь зинмунитет къеихыгъэхэм, зышхыац икыхэрэ, зиккупшхэхэр маххэм (остеопороз зилэхэм).

Пысифаллэр аш зэрэпцигъэгшэрэм даклоу нэгтум пкышольым щимыкленымкэ ишуагъэ къэкл, арышь, нэгтум аш ыгъэзууним ушынгэнэу щитэл.

Смородинэ шуцлэр

Гъэмэфэ мэфэ фабэхэм пшхын фаеу медицинэм къылхэрэм яапэрэ сатырхэм смородинэ шуцлэр ахэт. Мыш витаминэ хэльхэр зыфэдизир къэпчыгъуай, джаш фэдэу пектинхэмкэ, шоуущыгъуки, органическэ ыкчи фосфорнэ кислотхэмкэ, дубильнэ вещество.

Шапхъэхэр

Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэр анахь лъэшых

Урысые физкультурэ комплексэу «Іофшэнным ыкИ зыкъэухумэжынным сафэхъазыр» зыфиорэм ишъолыр едзыгъо теклоныгъэр къышыдэзыхыгъехэр Мыекъопэ Къэлэ администрацием щагъашуагъэх.

Зэнэкъокъум изэфэхъысыжхэм къизэрэгъэльгъуягъэмкіэ, Мыекъуапэ икомандэ очко 3088-рэ ригъэкъуыг ыкИ теклоныгъэр къыдахыгъ. Ятлонэрэ чыпIэр афағъашошагъ Джэдже районым илъыклохэм, Шэуджэн районир ящэнэрэ хуягъэ.

Республикэм икъэлэ шъхъаэ икІэлэеджакІохэм хагъеунэфыкыре чыпIи 6 къыдахыгъ. Мы муниципалитетир къэзгъэльэтгъоэ пшъашошагъ эзкэми анахь лъэшыгъэх, клалэхэм ятлонэрэ ыкИ ящэнэрэ чыпIэхэр къафагъашошагъ. Зэфэхъысыжхэм адиштэу Мыекъуапэ икІэлэеджакIи 5-м «Артекым» клонхэм ифитынгъэ къыдахыгъ. Яллэнерэ чыпIэр къышыдэзыхыгъэ зынэбгыре ахэм ягъусэшт.

Гъэхъэзэшү зышыгъэ ныбжыкIэхэм къафагушуагъ ыкИ къалэжыгъэ тынхэр аритыжыгъэх Мыекъопэ къэлэ администрацием.

страдцием физическэ культурэм-кіэ ыкИ спортымкіэ и Комитет итхаматэу Дмитрий Щербаневым. Ахэр медалых, дипломых, сертификатых, шуухафтын льапIэх.

Урысые фестивалым ифинал юногъюм и 26-м Ѣгъэжъягъэу чыпIи 15-м нэс къалэу Ялтэ изыгъэсфыпIэ чыпIэр «Артекым» щыклошт.

Шыгу къэдгъэкыжын, Адыгейм щизэхащэрэ зэнэкъокъум ящэнэрэ ильэс хуягъэу Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэр анахь лъэшых. Урысие физкультурэ комплексэу «Іофшэнным ыкИ зыкъэухумэжынным сафэхъазыр» зыфиорэм изэнэкъокъухэм муниципалитет пэпчье кіэлэеджакIи 8 къышыгъэлэгъуагъ. Ахэм эзкэми хэшыпкыын едзыгъом зышаушетыгъ ыкИ аш щыпхырыкыгъэх.

Анжей Матосян, Ислъам Либзо, Арсений Третьяк-Бобровым, Виктор Илющенкэм, Арина Мехеда, Камилла Сребровам, Ирина Влаюсковам, Арина Новиковам Мыекъуапэ икомандэ къагъэльгъуагъ. Ахэр зыгъасэхэрэхэр Бзаго Рустам.

Унэе шуухафтынхэм ыкИ зыгъэсфыпIэу «Артекым» клонхэмкіэ путевкэхэм афэбэнагъэх Даниил Сосновскэм Константин Михайловымрэ.

Физкультурникым и Мафэ ехъулIэу

Онлайн зэнэкъокъу зэхащэ

Физкультурникым и Мафэ ихэгъэунэфыкыын ыкИ егъэджакІохъесакIом и Ильэс къадыхэлъытагъэу Мыекъопэ къэлэ администрацием физическэ культурэмкіэ ыкИ спортымкіэ и Комитет онлайн зэнэкъокъу зэхещэ.

Аш зереджагъэхэр «Общественное признание». Спортыр зыгу риҳыхэрэр мышкъыхэлжъянхэу, амакъэ атынэу зэхещахохэр къяджэх.

Зэрагъэнэфагъэмкіэ, онлайн зэнэкъокъур лъэнъико зэфэшъхаяхэмкіэ зэтэутыгъэшт. Пэшюргъэшү уцугъом къадыхэлъытагъэ мэкъэтынным финалым ихашт нэбгырэ түрүтү къышынэфэшт, мэкъэтынным изэфэхъысыжхэмкіэ ахэр къахахыщых.

«Мыекъуапэ спорт еджапIэхэм ятреч-

нер-кіэлэгъэдже анахь дэгъу», «Общественне юфышэ ыкИ физическэ культурэм-рэ спортымрекIэ зэхэшэхкло анахь дэгъу», «Физическэ культурэмкіэ кіэлэгъэдже анахь дэгъу» зыфиорэ лъэнъикохэмкіэ зэнэкъокъущых.

Мэкъэтынным нэбгырэ 45-рэ хэлэжъэшт: тренер-кіэлэгъэдже 20, физическэ культурэмкіэ кіэлэгъэдже 18, общественне юфышэ ыкИ юфтхъабзэхэм язэхэшкIи 7. Пэшюргъэшү мэкъэтынр зы маф зэ-

рэхкюштыр. Шыгу риҳыхэрэ ыкИ зыдежу-гъештэрэ цыфыр къыхэшъухынным пае Мыекъуапэ физическэ культурэмкіэ ыкИ спортымкіэ и Комитет иофициалынэ нэкIубгъо шуухафтын, шумакъэ аш фэшьутын шуульэкъыщт. Алерэ едзыгъор непэ рагъэжъэшт. Зэнэкъокъур шышхъэум и 10-м аухыщт, физкультурникым и Мафэ зышыхагъэунэфыкыыщтым ехъулIэу.

**Зэхээшагъэр
ыкИ къыдахыгъэ-
гъэшкIыэр:**
АР-М лъэпкэ Йоххэм-
кIэ, ІэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкэ-
гъухэм адьырэз эзпхы-
ныгъэхэмкіэ ыкИ
къэбар жуугъэм
иамалхэмкіэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-кIэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчыагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м нахь цыкIунуу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэхгээжкIожых.

Зышаушыхъятыгъэр:
УФ-м хэутын Йоххэмкіэ,
телерадиокъытын-
хэмкіэ ыкИ зэлты-
ІэссыкI амалхэмкіэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпIэ гъэйоры-
шапI, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэхээшагъэр
4150**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1274

Хэутынным
узыцкIэтхэнэу
щыт уаххыр
Сыххатыр
18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ
уаххыр
Сыххатыр 18.00

Редактор
шъхъаIэм
ипшъэрлихэр
зыгъэцакIэрэр
Тэу З. Дз.

ПшъэрдэжкIыж
зыххыр
секретарыр

ЖакIамыкъо А. З.